

EL POBLE: CATALA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

a EL POBLE CATALA sense participació a la seva "Biblioteca".
CATALUNYA..... 4 pessetes trimestre, 116 pessetes l'any.
NACIONS IBERIQUES..... 4 pessetes trimestre, 116 pessetes l'any.
PAÏSSOS DE UNIO POSTAL..... 9 pessetes trimestre, 36 pessetes l'any.

Barcelona, dilluns, 14 de Maig de 1906

ANY III — NUM. 90 — 5 CENTS.

Redacció y Administració: Plassa Sta. Agna, 17, pral. Telefon 723

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

a EL POBLE CATALA y a un volum trimestral de la seva "Biblioteca".
BARCELONA..... 150 pessetes cada mes, 450 pessetes trimestre.
CATALUNYA..... 500 pessetes trimestre, 2000 pessetes l'any.
NACIONS IBERIQUES..... 500 pessetes trimestre, 2000 pessetes l'any.

Donya Carolina Guerrero

VIUDA DE MATA

Morí el dia 6 del corrent
(A. C. S.)

Sa filla donya Faustina, fill polític doctor don Francisco Fábregas, nebots (presents y ausents) y demés parents, al recordar als amics y coneguts tan sensible perdua, els hi preguen la tinguin present en llurs oracions y se serveixin assistir als funerals que pera l'etern repòs de la seva ànima se celebraran avui dilluns, dia 14, a les deu, a la iglesia parroquial de Santa Agna.

No's convida particularment.

LA PRIMAVERA

Pallás, Manubens y Casas — 5, Plassa de la Universitat, 5
SEDERIA, LLANERIA, LLENCERIA Y FANTASIES DE COTO

Casa Pau - Coix

197, carrer de Bilbao, numero 197

S'han rebut les novetats en sederia, llanes y fantasies de cotó pera la

TEMPORADA D'ISTIU

Novetats pera senyora, Llaneria, Llenceria, Piques, Fantasies, etc.
Ramon Cuadrench y Comp. 67, Carme, 67 (Entrant al de Ponent)

LA MODERNA

AVIAT S'OBRIRÁ LA

MAISON BATTEMBERG

30.-RAMBLA DE LES FLORS, 30.

Abrics fantasia.—Vestits, refajos y sombreros.—Gran assortit de roba blanca.
Especialitat en bruses.

MODELS DE PARIS

DINER

SENSE INTERÉS ADELANTAT, se deixa sobre robas, joyas, mobles, genres y altres objectes. Casa autorizada pel Govern y garantida ab el dipòsit corresponent.—Hi ha despaig particular.
CARRER DE TALLERS, NÚM. 79, PRAL.

ACADEMIA COTS

DIRECTOR—D. Miguel Bofill y Trias.
SUBDIRECTOR—D. Antonio Cots y Trias.
PLAZA S. ANA ENTRADA ARCHS, 7 pral.

Fundada en 1879

Centre d'ensenyansa practica y breu, per el sistema intuitiu aplicat individualment.

Aquesta Academia's distingix per el número sufficient de professors especialistas pera atendre degudament les classes, les que funcionen de 8 matí a 11 nit.

Completa independència pera ls alumnes majors d'edat.

Classes pera Senyoretes.

Otorga'l títol de Tenedor de llibres previ examen devant de senyors pèrits y professors mercantils.

Clinica del Doctor Lloret

Especialista en les malalties del

ESTÓMAC

FETJE Y BUDELLS

Rambla del Centre, 8 (vora el Liceu)

Afeccions de la Pell, Cabell y Organs genitals

Dr. Umbert

Cararan en pocs dies totes les enfermetats humerals, qualsevalga que siga sa procedencia, prenent el

GRAN DEPURATIU

Aixerop Demulgent VERDÚ

Brians, llagues, taques, rupia, caspa tinya,

Dipòsit y consulta: 22, Escudillers, 22. Farmacia

Dr. DOLCET, oculista, Pelayo, 40, ha modificat l'hora de consulta en aquesta forma: de 11 a 1, recepta de LENTES; dimars, dijous y dissabtes. Tots els dies, de 3 a 5 de la tarda.

"EL POBLE CATALA" dedicarà'ls números dels dilluns a les Lletres y les Arts de Catalunya

Lletres catalanes

La Prosa.—En aquest bell florir actual de les nostres lletres, la prosa va prenent cada dia un lloc més preeminent. El despertar de l'ànima catalana fou obra dels poetes; ella tornà a obrir els ulls a la llum, bregada pels dolços acords de l'ires inspirades, y fins el dia en que ella pogué pendre consciència del seu miraculós desenvolupament, no sapigué expressar el seu estapor sino ab el llenguatge diví de la poesia, ab el que modula el seu cant de ressorgiment.

Però ja fa temps que l'ànima catalana, serena, segura de si mateixa, comença a emprendre'l camí salvador d'un pur ideal de llibertat y de cultura; y de llavors ençà ja no són exclusivament les veus dels seus poetes les que l'acompanyen y encoratgen en sa gloriosa ascensió; es també la parla mateixa del poble, tal com brolla de llavis del més humil dels seus fills, desplegant solament les seves internes espontànies harmonies, la qui vibra pels aires de la terra modulant revelacions de bellesa y escampant als quatre vents una llengua constant al geni rediu de la seva llengua. La nostra renaixença literaria pot ja mostrar ab orgull un bell planter primerenc de models de prosa qui fan a la nostra llengua un bé incalculable de depuració. Car no hi ha dubte que en totes les literatures la prosa posseeix un valor educatiu més extens y més efectiu que la mateixa poesia. L'influència de la prosa s'exerceix directament sobre'l llenguatge corrent de la vida ordinària y els seus models són sempre de fecundes ensenyances pera tots el ciutadans, qui troben en ells la depuració de llur mateixa parla y la modifiquen y la perfeccionen sense esforç y gradualment seguint l'autoritat dels escriptors cultes.

La prosa no es originàriament un art, com la poesia. Es l'ús natural de la paraula articulada qui fixa les idees. Però si no es un art, ho esdevé, d'igual manera que la construcció d'un edifici s'eleva a la dignitat d'un art quan a l'intenció de construir un racer contra'l vent y la tempestat s'hi afegeix l'esforç de donar a l'edifici unes formes determinades qui desvetllen determinades sensacions. Per això un poble civilisat transforma tots els seus objectes que produïx ab fins materials en instruments estètics reveladors de l'ànima y del sentiment. Aquesta transformació de la prosa en art y dels objectes d'utilitat material en objectes estètics suposa un sobrant d'energia y una plenitud de vida cerebral en el poble que l'efectua. Es per això que'l florit de la prosa, en totes les literatures, comença sempre en el període de més aguda activitat de construcció social, acompanyant sempre l'esplendor de les arts útils o industrials. Es per això que'l període més brillant de la prosa helènica es el segle de Pericles y es per això també que la nostra prosa comença actualment a florir, ara que al fons de cada ànima catalana llambrega, ab la màgica llum d'un ideal ferventment invocat, un segle de Pericles, resplendint en un avenir no llunyà.

En Fin y Soler, subtil y elegant, en Víctor Català, robust y cisellat, en Ruyra, de poètica y popular frescor, en Massó y Torrents, sobri y exquisit, en Pous y Pagés fluid y abundós, són, entre altres que podríem citar, noms qui glorifiquen aquest preludi esplèndid de la prosa catalana, fent pressentir en temps proper la plenitud de la seva florida. Podem dir que no passa any que no vegi la llum pública alguna obra mestra dels nostres prosistes. Aquest any ja l'tenim a les mans el preuat joyell de cisellada prosa, qui

no's podia mancar: es el llibre den Casellas, *Les Multituds* (1).

Ja fa temps que'l nom den Casellas s'es fet mercedor de ser escrit en el llibre d'or de la prosa catalana. Però el seu darrer llibre es quelcom més que una bella mostra de prosa selecta; es quelcom de trascendental, d'original en les nostres lletres. En Casellas ab les seves *Multituds* ha tocat un tema nou, ha penetrat en un camp encare verge de la nostra literatura y ha assolit ab el seu llibre fixar la seva personalitat d'una manera original y inconfundible. *Les Multituds*, constituïxen, en el nostre concepte, un esforç afortunat d'europaisació (diguemho així) de la nostra literatura. Les llistes dels grans mestres de la novel·la moderna Balzac, Dickens y Zola, aquets grans vidents de les multituds contemporànies, han fructificat esplèndidament en el llibre den Casellas, qui, no solament ha vist ab potenta intuïció l'element etern y universal en aquestes multituds qui a tots nosaltres ens volten, sino també les ha integrat en alguns dels seus quadros ciutadans, dins la comunió dels pobles capdevanters de la civilització y fins ha pressentit la vagorosa remor de les multituds de la gran civilitat futura catalana.

Aquest caràcter modern del llibre den Casellas mereix totes les nostres lloances y encare més si's considera la manera brillant com ha conseguit el seu propòsit de fer literatura plena d'europa. Brillant aquest es el qualificatiu qui més escau a l'estil d'aquest escriptor; estil extraordinariament pastós, mogut y vibrant, executat ab fermes pinzellades regalant materialment color, fins ab excés alguna vegada y ab un dibuix de contorns vigorosos y opulents, respirant tot ell una plenitud de vida sensual, qui recorda la manera de Rubens.

L'autor de *Les Multituds* logra grans efectes valents d'unsavi procediment de contrast, en el qual se manifesta mestre consumat; contrast de llum y ombra qui ilumina y enfosqueix alternativament els moviments tempestuosos de les cegues multituds. En *Les veremes de la por*, a l'alegria de la vila voltada de les tendres verdors dels horts, de la violada catifa dels pampols, tota plena d'una remor de festa anunciant l'entrada del vi nou, se juxtaposa ab tons ombrívols l'arribada de les colles dels veremadors bruts y terrosos, estol immens de pobrissalla qui «fan estremir de por als veïns darrera de les portes». En *El miquelot al convent*, el remat esporuguit de les monges «grogues com la cera y ab segament de cames, arraulides per l'esglai vora'ls amagatalls de les gelosies» al veure entrar al pati del convent les colles dels temuts miquelots, contrasta bellament ab la nota riallera de la sobtada, involuntaria «aparició de les dones blanques al través del trocejat reixat de fusta» y el gest ample, joós y asserenador de l'oficial qui, «descubrint-se curiosament», exclama boi salutant: «Bones tardes tinguin». Tots els quadros del llibre prenen l'extraordinari relleu que'ls caracterisa mercé an aquest encertat joc de llum y ombra.

Molt allargariem aquest modest estudi si'ns entretinguéssim en analitzar la tècnica usada per l'autor en aquest llibre y els mètodes que's val pera reforçar la taca de color. Solament farem notar algunes de les particularitats del seu mètode descriptiu. En Casellas es poeta. Y en aquest sentit no

(1) Havent ja *El Poble Catala* parlat, en un dels seus números passats, de *Les Multituds* den Casellas, me cree en el dever de fer constar que ab aquest article no'm proposo fer la crítica del nostre diari, sino que desitjo que's prengui com una opinió purament individual del qui així escriu, opinió que's conseqüència del programa anunciat en el próleg del article «Lletres catalanes» del passat dilluns.

BANDERES CATALANES

GOVERNADOR, 6

W. Dutrem

NATURALISTA

Dona conferencies experimentals y orals d'Anàlisi química y de Botànica, pera alumnes de la Facultat de Farmacia Treballs microgràfics. Font de Sant Miquel, 8.

arriba mai a impersonalitzar-se en les seves descripcions. Es una descripció sempre apassionada, entusiasta la seva; s'hi veu l'ànima del poeta deixant-se arrossegar per les terribles onades de l'ànima de la multitud. Y d'aquí les freqüents exclamacions llires ab les que interromp les seves descripcions: «Quina espectacular més aïral!» «Quina bellugadissa més aïral!» «Qui era capàs de resistir!» «Quin lluitar desesperat era aquell!» Un altra característica del llibre den Casellas es la vaguetat del medi ambient qui volta les seves visions, l'indeterminació del fons sobre'l qual fa moure les seves multituds. La vila de Fartanelles de *Les veremes de la por* y la de *Justícia del poble*, son unes viles qualsevol de la nostra terra, son una mena d'abstracció de la vila agrícola catalana, sense fesomia que les distingexi.

Les societats en que s'agiten l'artista de la *Exposició d'escultures*, l'orador del *Meeting de leites*, la cantant del *Public gets*, etc., son reflexes vagos, difumació imprecisa de la nostra societat barcelonina. Els paisatges del *Simulacre de guerra* y de *Deuons aigua*, *Magestat*, resten boirosos y sense relleu. Les seves viles, les seves societats, els seus paisatges, son pures abstraccions de la realitat, arquetips que's poden referir a totes les nostres viles, societats y paisatges. Sembla com si l'autor, absorbit per l'idea de donar tota l'amplitud possible als desordenats moviments de les multituds, hagués volgut desembrassar els seus quadros de tota mena de obstacles qui distraïrien l'atenció, pera ferles destacar ab violenta pinzellada demunt d'un fons gris y uniforme.

L'autor, conseqüent ab el seu procediment sintètic, ha desencarnat el fet humà de tot l'element relatiu pera portarlo a l'esfera de lo absolut y encarnarhi una significació trascendent y universal y així fer revivre als nostres ulls, no la multitud aquesta o aquella, sino la multitud-símbol. Es per això que'l llibre den Casellas fa l'efecte de ser més aviat l'obra artística d'un ideòleg que la d'un observador, més aviat una reunió d'estudis psicològics preliminars a la concepció d'una gran obra, que un recull de narracions o poemets en prosa, cadascú d'ells complet dins el seu cicle.

Es una qualitat o un defecte aquesta vaguetat del medi ambient de les visions den Casellas? No's atrevim a decidir. Ens contentem en fer ressortir la fesomia original del llibre. Però si que'ns atrevim a dir al seu autor, que aquestes vigoroses *Multituds*, que tant profundament ha estudiades y ab tanta potència ha fet viure, han de ser mirades per ell com la lleve d'altres concepcions futures, com estudis que ha de desenrotllar ab tota l'amplitud, com síntesi qui esperen un pacient anàlisi, com abstraccions qui demanen ser interpretades segons una viva realitat d'un temps y lloc determinats y aplicades a fets concrets y vivents. En altres paraules, creiem que en *La Multitud* no pot ser el personatge l'heroe de cap obra artística. No hi ha res més antitètic que *La Multitud* y *L'Heroe*. *La Multitud* es l'element cego, anònim, indistint, igual per tot arreu, es l'home pres com un de tants elements de la natura y subjugat per ella. *L'Heroe* es l'apoteosi de l'individualitat, la flor suprema de la personalitat, lo essencialment original, distint de tot lo que'l volta, l'home subjectant el cosmos al seu imperi.

La multitud; heu aquí el veritable fons de tota pintura de vida humana. Multitud y Natura; heu aquí els dos tons de tonalitat uniforme sobre'ls quals l'artista té de fer ressortir ab grandiosa violència, aquesta augusta exaltació y redempció de llurs forces

Mercaders, 10, pral., pròxim Plassa del Angel